

Castell de Casserres

Les Masies de Roda

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Collet de Casserres, 08510.
Emplaçament A llevant del municipi, a l'extrem nord de la península de Casserres.

Coordenades:

Latitud: 42.00141
Longitud: 2.34063
UTM Est (X): 445394
UTM Nord (Y): 4650143

Classificació

Número de fitxa 08116-100
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval Romànic Popular
Segle X-XI
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Solament es conserven restes del mur perimetral
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Defensa
Observacions protecció: BCIN R-I-51-5531 / ZEAP (POUM, DOGC 5163 de 1/7/2008)
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari CC. AA., 1132
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Consell Comarcal d'Osona, C/ Historiador Ramon d'Abadal i de Vinyals, 5 3ª planta, 08500 Vic.

Descripció

Restes de la possible muralla del Castell de Casserres. Aquestes restes es limiten a un mur amb orientació est-oest, que es troba ubicat a banda i banda de la carretera que porta al monestir de Casserres. Sembla ser que durant la construcció d'aquesta via es va destruir la part del parament que manca entre tots dos. A la banda de llevant de la carretera es troba una part d'aquesta muralla, bastida en desnivell a la vessant oriental del Puig del Moros. Aquesta està formada per pedres desbastades de mida gran i mitjana, lligades entre ells amb morter i disposades amb la tècnica de la maçoneria que formen fileres uniformes, encara que també presenta algunes fileres d'opus spicatum. Aquest mur té aproximadament una llargada d'uns 21 metres, amb una amplada màxima d'un metre i una alçada que varia dels 40 centímetres als 3 metres i mig depenent del tram. Per últim, a la banda de ponent, es poden apreciar les restes d'un cos d'edifici robust de planta quadrada, similar a una torre o a un possible portal d'entrada, les quals deixaven veure un aparell bastit també amb pedres desbastades mitjanes i grans, lligades amb morter i disposades mitjançant la tècnica de la maçoneria, formant fileres uniformes, encara que també es pot apreciar alguna filera d'opus spicatum. Aquest cos presenta uns 4 metres de costat per 3'5 metres aproximadament, amb una alçada aproximada d'uns 2 metres.

Observacions:

L'any 2010 es van realitzar una campanya de desforestació i documentació de les restes de la muralla, encara que la memòria científica de l'excavació encara no està dipositada al servei d'arqueologia. (segueix d'història) Durant la guerra civil entre la Generalitat i el rei Joan II, el castell de Casserres tornà a adquirir un cert protagonisme: Per un banda, el juliol del 1463 els consellers de la ciutat de Vic instaren al prior de Casserres que abandonés la fortalesa que construïa i es recollís amb tota la seva gent dins les muralles de Vic, si bé el prior s'hi negà i ordenà als seus homes de recollir-se al monestir, però al setembre del mateix any 1463, Casserres havia caigut en mans de les forces remences manades per Bernat Guillem d'alta-riba, que s'hi instal·laren fins que les forces de la ciutat de Vic els expulsaren. Al final de la guerra, el 1472, el castell de Casserres es trobava enderrocat, segurament a causa de la impossibilitat de defensar-ho tots els castells de la zona contra les tropes remences" (ADELL, 1984: 353-354). Per últim esmentar que l'any 2010 es va endegar una campanya de desforestació, estudi i documentació de la muralla que de ben segur aportarà noves dades sobre la construcció.

Història

Tot i que l'existència del castell està ben documentada, la ubicació del seu edifici és avui difícil degut, possiblement, a la seva destrucció en època medieval. El que sí que s'ha conservat són els vestigis d'una fortificació que hom relaciona amb el castell. Potser es tracta de la muralla que, igual com la ciutat de Roda, tancava el meandre i protegia a la vegada el castell i el monestir. Hom ha volgut identificar aquest castell amb el castell de Casserres que el 798 Lluís el Piadós manà fortificà, juntament amb el de Cardona. Encara així molts historiadors pensen que el castell mencionat va referència a la població de Casserres del Berguedà, no d'Osona. Així doncs, no és fins el 898 quan es té la primera notícia fidedigna de l'existència del castell i del seu terme, en un documenta la compra per Matrí i Algerada d'una casa amb terres situada al comtat d'Osona, dintre de Casserres (Castroserras). El castell de Casserres es trobava dins l'antic terme de la

ciutat de Roda, de la qual devia ser un puntual ferm en l'estructura defensiva del terme de la ciutat. En desintegrar-se el terme de la ciutat de Roda, el castell de Casserres adquirí un terme propi, el qual sobrepassava l'estreta península que forma un dels meandres que fa el riu Ter en aquest sector, estenent-se per l'antiga parròquia de Sant Vicenç sa Riera o de Casserres, negada pel pantà de Sau, i pertanyent al municipi de Santa Maria de Corcó. "El domini del castell pertanyia als comtes de Barcelona, encara que per la poca entitat territorial no a pareix en els actes feudals. Els feudataris del castell de Casserres foren els vescomtes d'Osona-Cardona, que devien posseir els castell almenys des del final del segle X o principi de l'XI, ja que la família disposava com a feu comtal dels termes de Savassona, Tavertet, Rupit i Fornils, tots situats pels contorns de Casserres. Quan els vescomtes d'Osona-Cardona a partir del 1006 anaren dotant la primitiva església de Sant Pere de Casserres per convertir-la en un monestir benedictí, degueren traspassar-hi els seus drets sobre el domini del Castell de Casserres. Així els abats, primerament, i els priors a partir del 1079, quan el monestir fou unit a Cluny, exercirien el domini del terme del castell com a senyors feudals, tenint el domini alodial i podent posar multes fins a cinc sous. La resta de la jurisdicció corresponia al rei, que l'exercia a través del veguer d'Osona. Serà el 1356, al moment de la creació del comtat d'Osona, quan el castell de Casserres reapareix amb entitat pròpia per a formar part dels castell amb què el rei Pere el Cerimoniós volia premiar Bernat III de Cabrera, però el rei posava la condició que havia de ser enderroca abans d'un any juntament amb moltes d'altres. És difícil saber si aquest ordre es complí, i encara que no s'hagi conservat l'edifici del castell, potser ja feia temps que no existia, substituït per la muralla de defensa a la part més septentrional de la península, que és l'únic element conservat. El domini dels Cabrera com a comtes d'Osona sobre el terme del castell de Casserres durà fins el 1364, quan el mateix rei Pere el Cerimoniós confiscà el comtat osonenc, però el rei el 1372 restituí diversos castells a la família Cabrera, entre els quals figurava el de Casserres, i continuaren exercint el domini del castell a través d'un batlle anomenat pels Cabrera. (segueix a Observacions)

Bibliografia

ADELL GISPERT, J. A. [et al.] (1984): "Catalunya Romànica. Volum 3: Osona". Enciclopèdia Catalana, Barcelona. CC.AA. Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya (Cartes arqueològiques), Les Masies de Roda. H. M. TALLER D'ARQUITECTURA I CONSTRUCCIÓ S. L (2008): "Catàleg de béns d'interès històric, arquitectònic i paisatgístic". POUM de Les Masies de Roda de 30 de abril de 2008, Vic. ROVIRA I MONTELLS, J. M. (2005): Les Masies de Roda. Història del nostre poble. Edita l'Ajuntament de les Masies de Roda, Masies de Roda. SOLDEVILA, T. (1999): "Sant Pere de Casserres. Pels camins de la història". Eumo Editorial/Consell Comarcal d'Osona, Barcelona.

